

נר למשה אהרן

פירוש למסכת אבות

נערך בידי: יחיאל וינרוט

אחרי 2018/11

אתר החכמה

יוצא לאור

לרגל היכנסם בנועם עול מצוות

של ילדינו היקרים

יצחק ורחמי וינרוט נ"י

* * *

ומוקדש לזכרו של סבי

הר"ר משה אהרן ז"ל

שנלב"ע בשב"ק פרשת וישב, כ' בכסליו, ה'תשע"א

ת.נ.צ.ב.ה

הקדשה

חיבור זה, "נר למאה" (על בסיס לשון חז"ל הידועה במסכת שבת, "נר לאחד - נר למאה"), מוקדש לזכרו של סבי היקר, הר"ר משה אהרן ז"ל, שנלקח לבית עולמו לפני מספר חודשים בלבד, בכ' בכסליו, ה'תשע"א. מכאן גם שם החיבור (מא"ה - ראשי תיבות: משה אהרן).

דומה, כי חיבור על מסכת אבות, שכל כולה חכמת חיים, מידות ודרך ארץ, הוא הדבר הראוי והמתאים ביותר שניתן להקדיש לזכרו של אדם, שהיה כל ימיו סמל ומופת ליושר וצניעות, ואשר מי ^{אוצר החכמה} שהכירו זכה להבין את עומק מאמר חז"ל - גדול הנהנה מיגיע כפיו. לא היה כמוהו "מאמין בחי העולמים וזורע", וכל הניסיונות שנתנסה בהם בימי חייו, לא גרעו מאומה מאמונתו, מאהבת התורה והארץ שיקדה בו, מפשטותו ומנועם הליכותיו.

מי שהכירו שמע מפיו לא אחת, כי לדידו, אין אושר גדול יותר מלראות את פרי עמלם של ילדיו וצאצאיו, את הצלחתם ואת הליכתם בדרך ישרה. אפילו בערוב ימיו, כשהייתה קשה עליו הצעידה, לא חסך במאמצים רבים להגיע לכל שיעור או הרצאה של מי מהם. גם מסיבה זו, זכות מיוחדת היא לי להקדיש ספר זה לזכרו.

ת.נ.צ.ב.ה

"עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם"

לעילוי נשמת

11/07/2018

הר"ר משה אהרן ב"ר מרדכי אליעזר וינרוט ז"ל

הר"ר שמואל שמעלקא ב"ר יחיאל וסרמן ז"ל

מרת חיה הענא ב"ר מנחם מאנס ע"ה

הר"ר יצחק ב"ר יוסף דוד גולדשטיין ז"ל

מרת חנה ב"ר שמשון ברוך הלוי ע"ה

הר"ר זרח ב"ר מרדכי פלוק ז"ל

אוצר החכמה

מרת צינה ב"ר אברהם הכהן ע"ה

ת.נ.צ.ב.ה.

תוכן העניינים

הסכמות

הקדמה

מפתח לשמות החיבורים על מסכת אבות שנזכרו בחיבור זה

[\[1707/2018\]](#)

מסכת אבות: לשון המשנה ג

[\[אוצר החכמה\]](#)

ביאור המסכת:

ביאור פרק א' לג

ביאור פרק ב' סב

ביאור פרק ג' צט

ביאור פרק ד' קלג

ביאור פרק ה' קעה

ביאור פרק ו' רלא

עיונים נוספים רעג

הסכמת הגאון הגדול הרב שלמה פישר שליט"א
ראש ישיבת "איתרי" ירושלים

הרב שלמה פישר
אב בית הדין הרבני בירושלים

תאריך: עב טו אלול תשפ"א

מסמך מס' 1000

הסכמה

כבודי הרב הגאון הגדול הרב שלמה פישר שליט"א
בן ידני מיל"ה יב פלגין אמוג באג"מ"ב פמ"מ"ב יב יצק ינוס
ש"מ"ג זכור"מ של כלל יב אג"מ"ב יב ינוס ינוס ינוס
א פיקר יב זכור"מ של כלל יב אג"מ"ב יב ינוס ינוס ינוס
ב פמ"מ"ב יב זכור"מ של כלל יב אג"מ"ב יב ינוס ינוס ינוס
ג פיקר יב זכור"מ של כלל יב אג"מ"ב יב ינוס ינוס ינוס
ד פיקר יב זכור"מ של כלל יב אג"מ"ב יב ינוס ינוס ינוס
ה פיקר יב זכור"מ של כלל יב אג"מ"ב יב ינוס ינוס ינוס
ו פיקר יב זכור"מ של כלל יב אג"מ"ב יב ינוס ינוס ינוס
ז פיקר יב זכור"מ של כלל יב אג"מ"ב יב ינוס ינוס ינוס
ח פיקר יב זכור"מ של כלל יב אג"מ"ב יב ינוס ינוס ינוס
ט פיקר יב זכור"מ של כלל יב אג"מ"ב יב ינוס ינוס ינוס
י פיקר יב זכור"מ של כלל יב אג"מ"ב יב ינוס ינוס ינוס

הסכמת הגאון הגדול הרב חיים גדליה צימבליסטי שליט"א חבר ביה"ד הגדול לערעורים

11/07/2018hnx

דל"ג, מוצאי תג הסכמות ושל"א

היב אמונה ציין דפי הנידוס ה' מסכת אבות שתיקו י"ג. הר"ר יואל
ו.נידוס ט"ג ומבטון אבולציון אזור חלק. אצריג ה' תאן מיני וראית שבוז פדוס
מזיין ה' המכת מהל' ולד כ"ה, המבאר ומקט כמאט ט' מה' ומה', מוקט מקדול.
המכביס, ממעצב דדהיות ודמסדר מפויק. ואן מקאו אה ההכבליז שכן פדוס
אפדוס. והט דדהיות מעצמא ודסדר מיקט. ולד הקדול אשור ד. ציוני' ססוף
הספר, שכו הוא בן דנוסאי מירכייז בלומה ט' תורה, ומקט ומסדר אה דלוג
הראשונים והאחרונים דניון. אין ספק שהספי יכיא תולדג אמוקיי רגביז וימצאו
דו מגון ט' דלוג והגיונוג, גם מספייז ט'א הט' מזיג דהי.
אין א' אה אביזו שפס' ד' דיבו יכלא ויצרה אבוסי' אסקיז ט' הגעוג
ואגרו קוז מצויז מוליליז אהקדול תורה וכהאדז

הכ"ה מוקדו

חייז קצ' צמבליסט

מתוך שבח והודאה לבורא עולם, ובברכת שהחיינו וקיימנו
והגיענו לזמן הזה, אני שמח להוציא לאור חיבור זה, שהורתו
ולידתו בשיעורים שבועיים על מסכת אבות, אותם זכיתי
להעביר, ובהערות המועילות והמחכימות שהועלו במהלך
השיעורים על-ידי המשתתפים.

על מסכת אבות התחברו במהלך הדורות פירושים למכביר,
וכמעט כל מאמר בה זכה לתילי תילים של ביאורים, חידודים,
דיוקים, משמעויות, רבדים ופירושים שונים, שלעתים חלוקים
זה על זה ולעתים משלימים ומשתרגים זה בזה, בבחינת "אחת
דיבר אלוקים, שתיים זו שמעתי".

מתוך כל הפירושים הרבים הללו, התבססו השיעורים בעיקר
על הפירושים הנראים כעולים בקנה אחד עם הפשט הפשוט
במשנה (מתוך נקודת ראותו של הלומד הממוצע בן דורנו). זו
גם הדרך בה בחרתי ללכת בחיבור זה. בהערות השוליים
נידונו ביתר הרחבה ההבדלים השונים בין הפירושים, או
שאלות שונות שהם מעלים.

בסוף החיבור ייחדתי מקום ל"עיונים" – נושאים שראיתי
לנכון להרחיב בהם מעבר לפירוש המשנה השוטף.

אודה מראש ללומדים ולמעיינים על כל הערה, הארה או ביקורת.

11/07/2018

אוצר החכמה

תודתי המיוחדת נתונה ל**דן בוכניק**, על היוזמה לקיום השיעורים, שהתקיימו בביתו, ואשר היוו את הבסיס לחיבור זה; על הסיוע הרב בעריכת החיבור ובהוצאתו לאור; ועל הערותיו ועצותיו המועילות לאורך הדרך.

ב' בסיוון, ה'תשע"א
יחיאל וינרוט

הודפס מאתר אוצר החכמה tablet.otzar.org עמוד 8

מפתח לשמות חיבורים על מסכת אבות, שנזכרו בחיבור זה:

ברוך שאמר: פירוש על מסכת אבות, הרב ברוך הלוי אפשטיין (מחבר "תורה תמימה" על החומש).

דרך חיים/מהר"ל: פירוש על מסכת אבות, מהר"ל מפראג (רבי יהודה ליווא בר בצלאל).

הגר"א: פירוש על מסכת אבות, הגאון רבי אליהו מוילנא (שם הספר: "חידושי וביאורי הגר"א על הש"ס – מסכת אבות", נערך על-ידי הרב יוסף אליהו הלוי מובשוביץ).

זרוע ימין: פירוש על מסכת אבות, הרב חיים יוסף דוד אזולאי (החיד"א).

חסדי אבות: פירוש על מסכת אבות, רבינו יוסף חיים מבגדד (בן איש חי).

חתם סופר: חידושי חתם סופר על מסכת אבות, רבי משה סופר.

יחל ישראל: פירוש על מסכת אבות, הרב ישראל מאיר לאו.

ילקוט מעם לועז: פירוש על מסכת אבות, הרב יצחק מאגריסו (בעל הילקוט מעם לועז הוא רבי יעקב כולי, אולם החלק העוסק בביאור מסכת אבות חובר על-ידי הרב יצחק מאגריסו).

לחם שמים: פירוש על מסכת אבות, רבי יעקב עמדין.

מאירי: פירוש המאירי למסכת אבות, רבי מנחם בן רבי שלמה המאירי.

מגן אלוקים: פירוש על מסכת אבות, רבי יצחק אבוהב.

מדרש שמואל: לקט פירושים למסכת אבות, רבי שמואל די אוזידא.

מחזור ויטרי: פירוש על פרקי אבות, רבי שמחה מויטרי, מתלמידי רש"י (החיבור "מחזור ויטרי" כולל תכנים רבים, וביניהם פירוש על פרקי אבות).

מילי דאבות: פירוש על מסכת אבות, רבי יוסף חיון.

מי מרום: פירוש על מסכת אבות, הרב יעקב משה חרל"פ (החיבור על מסכת אבות הוא אחד מחלקיו של החיבור הכולל "מי מרום").

מלאכת שלמה: פירוש על ששה סדרי משנה, הרב שלמה עדני.

מרכבת המשנה: פירוש על מסכת אבות, ר"י אלאשקר (מיוחס לעתים בטעות למהר"ם אלאשקר).

נחלת אבות: פירוש על מסכת אבות, דון יצחק אברבנאל.

נחלת צבי: פירוש על מסכת אבות, רבי נתן צבי בריסק.

ספורנו: פירוש על מסכת אבות, רבי עובדיה בן רבי יעקב ספורנו.

עץ יוסף: פירוש על מסכת אבות, הרב חנוך ב"ר יוסף זונדל (חלק מפירושו הכולל על התפילה, שנדפס בסידור "אוצר התפילות").

קהתי: פירוש על ששה סדרי משנה, הרב פנחס קהתי.

רבי אברהם אזולאי: פירוש על מסכת אבות, הרב אברהם אזולאי (שהחיד"א היה מצאצאיו). חיבורו למסכת אבות הוא חלק מחיבור רחב יותר על המשניות, בשם "אהבה בתענוגים".

רבינו בחיי: פירוש על מסכת אבות, רבינו בחיי בן רבי אשר.

רבינו יונה: פירוש על מסכת אבות, רבינו יונה גירונדי.

רוח חיים: פירוש על מסכת אבות, רבי חיים מוולוז'ין.

ריב"ש: פירוש על מסכת אבות, רבי יעקב בן רבי שמשון, מתלמידי רש"י.

ר"י בן שושן: פירוש על מסכת אבות, רבי יוסף בן שושן.

ר"י יעב"ץ: פירוש על מסכת אבות, הרב יוסף יעב"ץ ("החסיד יעב"ץ").

רמב"ם: פירוש על ששה סדרי משנה, רמב"ם ("פירוש המשניות לרמב"ם").

רע"ב: פירוש על ששה סדרי משנה, רבינו עובדיה מברטנורה.

רשב"ץ: פירוש על מסכת אבות, רבי שמעון בן צמח דוראן.

רש"י: פירוש רש"י למסכת אבות (כידוע, ישנן מספר נוסחאות וגרסאות של

פירוש רש"י לאבות. בדרך כלל ההפניה היא לנוסח המודפס בש"ס בבלי

אחרי מסכת הוריות, או לנוסח המופיע במהדורת "משנת ראובן").

שפת אמת: פירוש על מסכת אבות, הרב יהודה אריה לייב אלטר מגור.

תוספות יום טוב: פירוש על ששה סדרי משנה, הרב יום טוב ליפמן הלר.

תפארת ישראל: פירוש על ששה סדרי משנה, הרב ישראל ליפשיץ.